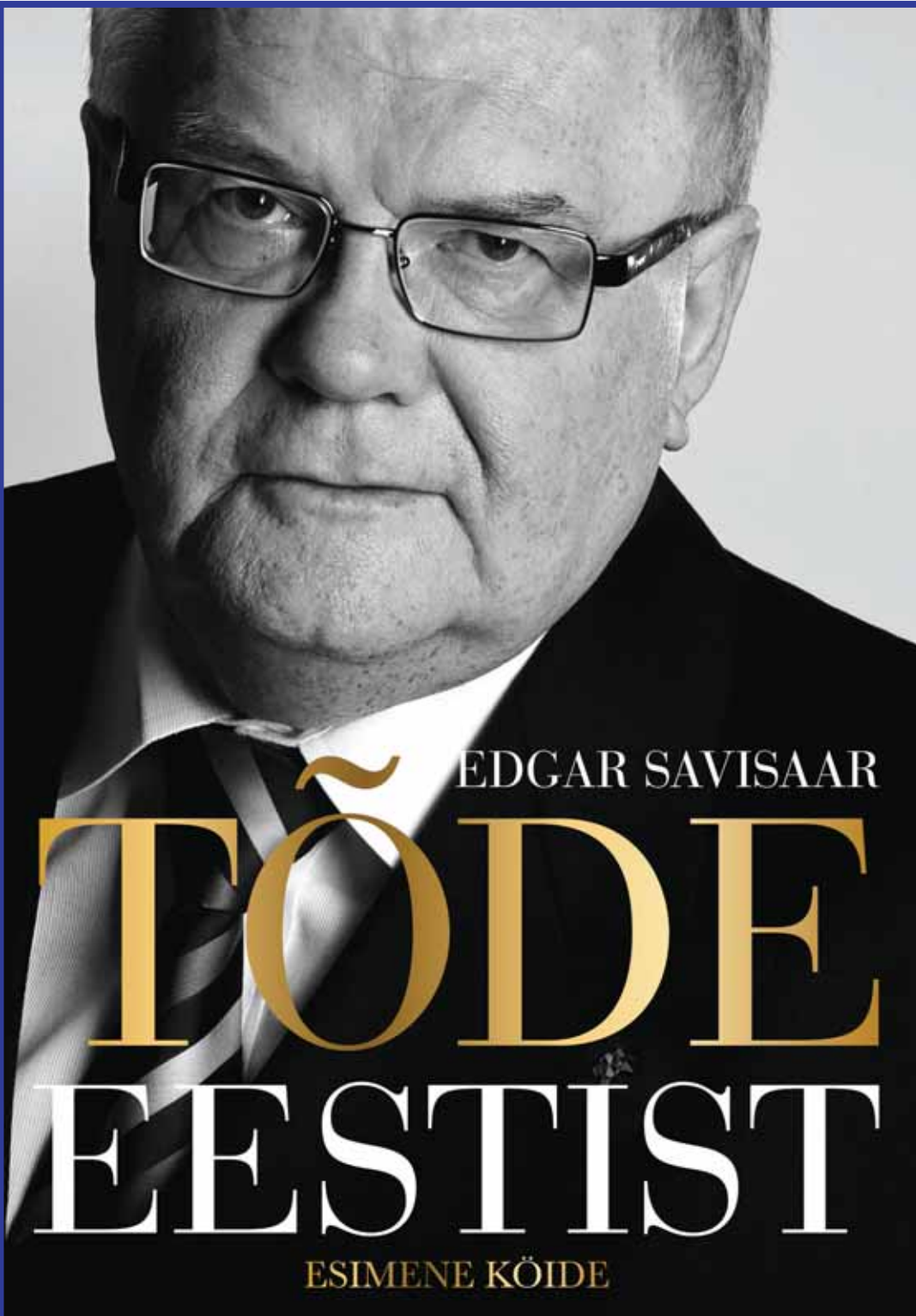

Savisaar esitles *Tõde Eestist*

RAPUTAV RAAMAT: 300 lk peenes kirjas Eesti elu ja olu, eelkõige poliitikat, aga ka ajalugu, meediat, ennustusi, majandust, julgeid prognoose, süngust ja helgust, otseütlemist ja mõistaandmist, aga eelkõige visadust ja tahet. Seda kõike ja eriti kaht viimast oleme näinud Edgar Savisaares tegevpoliitikuna juba ligi 30 aastat. Nüüd on tema filosoofiline lähenemine Eestile ja maailmale, inimesele ja tulevikule jõudnud kaante vahele, ja NB! tegemist on alles esimese osaga. Intervjuus Virumaa Teataja peatoimetajale paar päeva tagasi ütles autor ise, et „Tammsaare kirjutas ju viis osa „Tõde ja õigust““. No saame näha!

Esitlusest pikemalt järgmises Kesknädalas

Edgar Savisaarelt ilmunud raamatud

- 1980 „Eesti Õpilasmaleva areng“
- 1983 „Gloobaalprobleemid ja tuleviku-stsenaariumid“ (koos Lembit Valdiga)
- 1983 „Rahvasaadiku pilguga“ (koos Kalju Otsaga)
- 1986 „Tööviljakus. Töödistsipliin. Tööaeg“
- 1986 „Looduskaitse ja õpilasmalev“ (koos Roland Vinkeliga)
- 1986 „Rahvastikuplahvatus ja rahvastiku-kriis“ (artiklite kogumik).
- 1987 „Võitlus noorsoo pärast“
- 1988 „Revolutsioon jätkub“
- 1990 „Kõned“
- 1994 „Uus poliitika tulekul“ (artiklite kogumik)
- 1999 „Usun Eestisse“
- 2004 „Peaminister: Eesti lähiajalugu 1990–1992“
Tõlge soome keelde: „Viron vaaran vuodet“ 2005
- 2005 „Mis on mulle kallis“
- 2008 „Rahvarinne 1988: kaksikümne aastat hiljem“ (artiklite ja kõnede kogumik)
- 2008 „Majanduspoliitika“
- 2009 „Kuidas ületada kriis?“

Minult on küsitud: kas usun, et eestlased on enese teadmata surutud katsejäreneks? Meie riik oleks justkui üks 45 000-ruutkilomeetrine katse-labor?

PRIIT KUTSER
lugeja

Lugedes Edgar Savisaare uut raamatut „Tõde Eestist“, saab kinnitust ärevaks-tegev tõdemus – Eestist ongi saanud kummuline eksperimentilava. Selline Matrixi-laadne Ansipi pilvitu europaradiis, kus julmade inimkatsete läbiviijateks on

meie oma rahva õdedest-vendadest valitsejad, kes mantrana kordavad mõttekuritegusid eemale

peletavaid dogmasid, mille vastu eksijaid ähvardab tööpolitsei ehk kapo. Valemõtlejad mõistetakse meedias avalikult süüdi ja hilisem õigeksmõiste kohtuotsus ei oma enam mingit kajastamisväärtust.

Sadistlikud inimkatsed eestlaste kallal

Viimased kuus aastat kestnud sadistlik inimkatse eesti rahva kallal näitab ilmekalt, kui ahastavalt orjameelseks võib üks rahvas osutada, kui teda Vene Karuga pidevalt hirmutatakse. Selle haiglasliku eksperimendi künistlikuks „tipp-šedöövriks“ on päikeselise Kreeka toetamine miljarditega ajal, kui valitsusmeedias taotakse trummi kärpimise ja kasinuse hädavajalikkusest, kuigi kümned tuhanded alavääristatud Eesti lapsed ja pensionärid peavad ebainimlikku puudust kannatama. Keeldun uskumast, et eestlaste näol on tegu masohhistliku rahvaga, kellele nürimeelne piinlemine naudingut pakuks. Siiralt loodan, et me selle aasta kohalikel valimistel parempopulistidele koha kätte näitame.

ERR – Eesti Reformierakonna Ringhääling

Kes on vähegi viitsinud jälgida meediat ja eriti seda, kuidas erinevaid teemasid valikuliselt käsitletakse, on juba ammu aru saanud, et podiseva pealispinna all käivad võimsad kindla käega juhitud allhoovused. Jätkates kulinaaria-allegooriaga: siis kuskil on justkui nähtamatu fooliummütsiga kokk oma suure kulbiga. Keegi serveerib alati just sellist toitu, mida võimukoalitsioon Toompealt tellib. Meie meedia toidulauda suunatakse, selle soolsust, hapukust ja magusust reguleeritakse ning koostisainete puhul tehakse kallutatud valik. Ma ei räägi üksnes Kanal2-st, Postimehest või Delfist. Usaldusväärseuse on kaotanud ka reformierakondlase juhitud ERR (loe: Eesti Reformierakonna Ringhääling), kus saateid juhivad kahtlasi seemneid söönud mehikesed.

Illusioonid on purunemas

Kui viia kõõgiallegooria riigi tasandile, siis märkame, et kõõgis olevatest roiskunud toidu-

ainetest, rottidest, hallitusest ja prussakatest meile ei räägita. Teame ju, et maapiirkonnad tühjenevad, rahvas rändab kodumaalt ära, majandus on jõuetu ja vaesumine suureneb. Pilt ei ole seega selline, nagu meile näidatakse ja räägitakse. „Tõde Eestist“ pajatab halastamatult sellest, miks ja mis seal kõõgis tegelikult toimub. Lihtsas maakeeles väljendudes: Savisaar paneb meile kõõgile südamele, et kui me midagi ette ei võta, lastes edasi s***st saia teha, pole meil varsti enam midagi suhu pista, sest ka see illusioon saab peatselt otsa.

Savisaare raamatust rõhutaksin eestivenelaste ja Venemaa läheduse kasutamata potentsiaali temaatikat. Eestis elab ca 300 000 venekeelset inimest, ent siiani ei ole valitsus suutnud seda massi meie riigi hüvanguks piisavalt rakendada, võtta neist maksimumi meie kõigi heaolu tõstmiseks.

Loe edasi lk 4

Juhtkiri

Miks ma olen selline?

MÄRT SULTS
Tallinna Kunstigümnaasiumi direktor

Tahan rahulikult magada oma Eesti Vabariigi ja ärgata hommikul teadmise, et minu Eesti riik on ikka alles ning palju parem ja turvalisem kui oli eile. Tahan suuta kaitsta, nagu isale ja mehele kohane, oma lapsi ning mulle lastevanemate poolt kasvatamiseks ja õpetamiseks usaldatud kooliõpilasi kõige halva eest, mis ustest-akendest, sotsiaalmeediast, tänavatel ja „väravatest“ sisse ronib. Tahan, et neist noortest saaksid targad ja ilusad (nii hingelt kui ka kehaliselt) elujaatavad inimesed, kellel on unistused ja kindel tahe oma unistuste täitumise nimel ka isiklikke ebamugavusi taluda.

Lisaks tahan, et pered oleksid koos. Inimesed peaksid julgema lapsi muretseda hirmuta, et neil pole lastele söögikorraks lauda katta või kooli saates riideid selga panna.

Tahan, et lapsed ja nende vanemad poleks väsinud reformimistest ja sellest tingitud närvilisusest. Eestis enamik lapsi on nurka aetud oma ülekoormatud vanemate poolt, kes ise öösiti omakorda nutavad, sest päeval nad ei saanud oma lastele küllalt tähelepanu pöörata ja neid toetada rasketel hetkedel, sest olid tööl, mida ei tasustata vastavalt elukallidusele. Need vanemad töötavad võib-olla mitmel ametikohal ja võtsid veel tööd kojugi kaasa, et nii teenituga osta oma lapselt vabandust.

Ma ei taha, et minu Eestis on mitu põhiseadust, millest üks kehtib lihtrahvale ning teine on riigiparaadi jaoks. Ma ei taha, et võrdse kohtlemise printsiipi, mis on meie põhiseaduse alustalaks, kehtib ainult „eriti võrdsetele“ ja ainult niipalju, kui nemed seda enda mugavuses vajalikuks peavad.

Ma ei taha, et kõikide vaikelval nõusolekul hävitataks Eesti kohalik intelligents, milleks minu Eesti riigi valitsus varjatult on ette valmistunud juba aastaid. Ma

KESKMÖTE: Riigimehed väidavad, et raha paneb asjad paika. Mina aga väidan, et hoopis prioriteedid ja eesmärk teevad seda.

ei taha, et alandataks hariduseliiti, survestataks kultuurieliiti ja tipptohtreid ning aetaks neid lihtsalt mesimagusa demagoogiamõlaga „ajutiselt“ riigist välja, et jätta meie kasvav noorsugu ilma tipptegijate kogemustest. Riigimehed väidavad, et raha paneb asjad paika; mina aga väidan, et hoopis prioriteedid ja eesmärk teevad seda.

Olen aastaid ennustanud, et varsti tuleb aeg, kus riik toetab ainult esimese kooliastme rahastamist, et meie, eestimaalased, alandlikuks ja harimatuks haliks massiks muutuksime. Haridusele ligipääs oleks vaid „eksimatute“ poolt väljavalituil ehk siis nendel, kes suudavad maksta. Juba ongi öeldud Toompealt, et kõik lapsed ei peagi koolis tasuta sööma ning riik ei peagi vastutama õppevahendite ja -materjalide kvaliteedi eest. Nüüd siis on seda minu õudusunenägu hakatud reaalselt ja metoodiliselt ellu viima!

Ma ei taha, et riiklikul tasemel õhutataks rahvustunnetel põhinevaid erimeelsusi, tellides tänavatele ja meediasse erinevate rahvusgruppide vahelist igavest „püha sõda“. Me oleme ju kõik eestimaalased.

Just sel põhjusel hakkasin mullu detsembris jälle korraldama rahvakogunemisi Toompeal – Lossi platsil ja Stenbocki maja ees. Just sel põhjusel viin läbi koolitusi selgitamiseks inimestele, kus on tarvis tõde otsida. See ei ole aga kaugeltki kõik. Mul on ainukesena kolmel aastal vene keelekümbelklassid eestikeelses koolis, ja järgmine selline esimene klass on juba suure konkursisurve all.

Et tõde ja usku rahvani viia, olen andnud välja neli CD-albumit oma laulude ja tekstidega, millel on teraapiline iseloom, selgitamiseks inimestele, mis on tähtis, mis mitte ning kustkohast tuleb otsida ja leida jõudu elamiseks. Lihtnimene ei tea, kuidas tegelikult toimub koolide ümber riiklik rahaafäär ja kuidas oma riigi tuleviku maha müüakse. Seetõttu hakkab Tallinna TV-s sellest jaanuarist pihta uus saatesari „Pärast tunde“, kus pakutakse lahendusi, mis ei lähe riigile midagi maksma. Saate autoriks, saatejuhiks ja toimetajaks olen mina. Miks mina? Sest ma tean Eestimaa tõde, kuigi filosoofid vaidlevad juba aastatuhandeid, et absoluutset tõde pole olemas.

Olen Tulepühvi aastal sündinud Jäär. Olen õpetaja ja koolijuht selle sõna otseses tähenduses. Olen Eestimaa patrioot ja tahan, et kord siin Eesti pühas hiies saaks olema ka minu kalmekoht. Sellepärast ma olen selline!

NÄDALA NUPUD

Tallinlased sõidavad tasuta ja Tallinn muudkui paisub

Kui kogu Eesti vindub maapiirkondade tühjenemise pärast, siis Raepressi andmetel elas 11. jaanuari seisuga rahvastikuregistri järgi Tallinnas 421 141 inimest, millest järeldub, et aasta esimese kümne päevaga kasvas tallinlaste arv 1311 võrra.

Alanud aasta esimesel hommikul elas Tallinnas 419 830 elanikku, aasta esimese kolme päevaga kasvas ametlik elanikkond 349 võrra ja 4. jaanuari hommikuks elas rahvastikuregistri andmeil Tallinnas 420 179 inimest.

Abilinnapea Taavi Aasa hinnangul on tallinlaseks registreerimise aktiivsuse hüppelise kasvu peamiseks põhjuseks see, et ametlik elukoht Tallinnas tagab tasuta sõidu ühistranspordis. Kõik rahvastikuregistris Tallinna elanikena arvel olejad saavad alanud aasta algusest Tallinna ühtse piletisüsteemi ühistranspordis tasuta sõita.

„See oli paljudele reaalselt Tallinnas elavatele, kuid rahvastikuregistris mingil põhjusel ikkagi mujal asuva elukohaga arvel olevatele inimestele kindlasti veel üks täiendav põhjus, miks

oma tegelik elukoht ametlikult registreerida ehk oma elukohtandmed tegelikkusega vastavusse viia,“ ütles Aas.

Detsembris kasvas Tallinna ametlik elanikkond 1248 inimese võrra, seega ületati kõigest jaanuarikuu kümne päevaga kogu eelmisekuine juurdekasv.

Möödunud aasta jooksul kasvas Tallinna ametlik elanikkond kokku 3686 inimese võrra. Eriti intensiivne oli juurdekasv just aasta viimastel kuudel, kui viimase kvartali arvele läks ligi kaks kolmandikku aastast juurdekasvust.

Eelmise aasta algul elas rahvastikuregistri andmeil Tallinnas 416 144 inimest. Seega on Tallinna elanikkond, võrreldes seisuga 1. jaanuar 2012, praeguseks kasvanud 4997 inimese võrra ehk 1,2%. Ja miks mitte ennast tallinlasena kirja panna, kui sa elad või õpid siin? Sest näiteks kuupiletiga sõitval mittetallinlasel kulub aastas üle 250 euro, mis vanas rahas teeb 4000 krooni ringis. Ehk näiteks peaaegu üks Itaalia-reis.

Toobal: Andmekaitse Inspeksiooni poliitika ei lähe läbi!

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) teavitas eelmisel nädalal järelevalvemenetluse alustamisest Tallinna ühistranspordis kasutatava ühiskaardi turvalisuse väljaselgitamise suhtes. Keskerakonna peasekretär ja Riigikogu liige Priit Toobal näeb inspeksiooni tegevuses valitsuse soovi head algatust diskrediteerida ja katset tasuta ühistranspordi toimimist takistada.

„Andmekaitse Inspeksiooni vastutegevus Tallinnas töötava tasuta ühistranspordi suhtes näitab taaskord, kuidas riigis võimul olivad kasutatavad erinevad ametid ja asutusi päevapoliitika mõjutamiseks. Inspeksiooni käitumine mind ei üllata, tänasel võimulidul pole mitte ühtegi muud võimalust Tallinna tasuta ühistranspordi takistamiseks. Ei lähe läbi!“

Toobal märkis, et riik peaks takistamise asemel hoopis kaaluma tasuta ühistranspordi rakendamist üle kogu Eesti, inimesed ootavad seda. „Ma ei näe ühtegi muud põhjust kui poliitilist soovi

Keskerakonna head algatust maha teha ja selle vajalikkust pisendada. Selline suhtumine ei ole riigi arenguks kuigi jätkusuutlik. Tallinna tasuta ühistransport on leidnud äramärkimist ka maailma mõjukate poolt. Näiteks New Yorgi linna Michael Bloombergi sõnul on täiuslik maailmas ühistransport tasuta,“ lõpetas Toobal.

Kesknädal imestab: Tallinn valmistab üleminekut tasuta linna-transportile ette kuude kaupa ja andis sellest ka kõigi meedia-kanalite kaudu korduvalt teada, kuid nüüd, kui süsteem rakendati ja selle edu on ületanud kaugelt Eesti piirid, tuleb üks riigiasutus ja teatab, et „asi ei lähe mitte“. Kus AKI siamaani oli, miks ta ei pakkunud koostööd ja omapoolset toetust? Kas nüüd tuli valitsusparteilts käsk Tallinna edule kaiked kodaraisa saata? Kas riigiasutus peab tõesti täitma ühe või teise partei poliitilisi käskke või siiski ajama Eesti rahva asja sellesama rahva maksuraha eest?

Uus teooria: Eduard Bornhöhe valetas

Kuueosalise sariteose „Eesti ajalugu“ teineraamat „Eesti keskaeg“, mille on kirjutanud 11 ajaloolast ning koostanud ja toimetanud Anti Selart, eitab eestlaste muistset vabadusvõitlust ja ka Eestis tegutsenutes etniline vahetegemine on varasemast kõvasti väiksem. Koguteose tahab olla kõige tähtsam kokkuvõtte aastail 1200–1550 Eestis toimunud.

„Nagu autorid ise rõhutavad, oli Eestis keskajal tegemist erinevate õiguskogukondadega, mitte rahvuste kui niisugustega,“ on ajaloolasest kolumnist Erkki Bahovski Facebookis kirjutanud. Tema sõnul tõusevad raamatus esile kolm asja. Esiteks, ei eitata vallutust ja vägivaldat Eesti lülitamisel Euroopa kultuuriruumi. Teiseks, Jüriöö ülestõus aastal 1343 ei ole selgelt määratletav rahvusliku konfliktina, mille tagamaad jäävad ebaselgeks. Kolmandaks, raamatu autorid ei suutvat täie veenvusega pakkuda alternatiivi. „Suhteliselt selgusetuks jääb ikkagi, miks kaotasid eestlased paljud õigused just pärast ülestõusu,“ lisab Bahovski.

Seega muudab uus, Euroopa Liidu poolt Eestile peale sunnitud ajalookäsituse olematuks eestlaste vanema Lembitu, Ümera lahingu, Jüriöö ülestõusu ja eestlaste pärisorjastamise perioodi – kõik need vabadusepüüdlused, millest kirjutas Eduard Bornhöhe oma „Tasujas“. Sisuliselt on ära kaotatud varakeskajal eestlaste (keda moderniseeritud ajalookäsituse kohaselt ei esinegi) vastu peetud verine vallutussõda, mis lõppes ränkade repressioonidega. Üks teose autoreist on korduvalt väljendanud veendumust, et Eesti ajalugu tuleks siitpeale kirjutada nii, et see muudaks avalikkuse eurointegratsiooni ideedele vastuvõtlikumaks. Eestlasi kui rahvast püütakse eurointegratsiooni ja multikulti-riigi loomise suhtes tekkida võiva vastuseisu vähendamise huvides „õigeks“ voolida. See protsess ei toimu mitte üksnes eestlastega, vaid kõigi raskestilõimuvate ja arhailisemate Euroliitu kuuluvate rahvastega. Ja pole vist vaja lisada, et eestlased lasevad endale järjekordse kotti pähe tõmmata niikuinii.

HIIBUSE NÄDAL

ERKI NOOLE ARVATES POLE MORAALIKOODEKSI VAJA RIIGIKOGULE, VAID AJAKIRJANIKELE

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levik: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde	urmi@kesknadal.ee	6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik	indrek@kesknadal.ee	6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim	tiit@kesknadal.ee	6 274 573

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

Jõgeval jäeti Reformierakond üksi

Jõgeva on sattunud üle-eestilisse huviorbiiti krõbedate külmakraadide, jõuluvana, Betti Alverile pühendatud luulepäevade ja Alo Mattiisenile pühendatud muusikapäevadega. Möödunud nädalal põhjustas aga märkimisväärset tähelepanu poliitikasündmus: linnavolikogu umbusaldati reformierakondlastest linnavolikogu esimeest Meelis Pauklini ja linnapea Kalmer Laini.

JAAAN LUKAS

Vastutuse linna juhtimises võttis Isamaa ja Res Publica Liidu, Keskerakonna ja Rahvaliidu koalitsioon. Uueks linnavolikogu esimeheks valiti Mai Treial (Rahvaliid), linnapeaks nimetati Mihkel Kübar (IRL). Keskerakondlastest said abilinnapeaks Aare Olgo ja linnavalitsuse liikmeks erakonna Jõgeva osakonna esimees Heli Raevald.

IRL+RL+KE ehk Kübara-trikk

Uue linnapea nime järgi kutsuvad poliitikalembesed naljahambad sündmusi Jõgeval ka Kübara-trikkiks, kuigi tegemist on pikema protsessiga. Seniste koalitsioonipartnerite RE ja IRL-i vahel süvenesid erimeel-

Keskerakonna fraktsiooni liige Ants Prii tunnistas, et koostöö Rahvaliidu fraktsiooni liikmetega on kestnud pidevalt. „Meie toetus on algusest peale olemas ka IRL-i fraktsioonil, sest hästi on mees me enda väikevennaroll, kui üle-eelmisel ja eelmisel valimisperioodil Reformierakonnaga koalitsioonis olime,“ märkis Prii. „Uue koalitsioonilepingu tegemisel pidasime eriti silmas osalise lasteaiakoha-soodustuse kehtestamist ja linna allasutuste töötajate masueelse palgataseme taastamist. Nende töötasu tõuseb 5 protsenti. Nii taastatakse 2009. aasta palgamäärad.“

Prii rääkis ka, et aastad 2002–2009, kui Keskerakond oli samuti koalitsioonis, oli

muses, ei jäänud meie tegevused alla tookordse koalitsioonipartneri Reformierakonna ettevõtmistele. Kolm aastat opositsioonis olekut võimaldas näha linna juhtimise jooksul tööd teise nurga alt. Vead ja möödalaskmised hakkasid paremini silma,“ selgitas Prii. Tema sõnul on Keskerakonna uude koalitsiooni kuulumises uudeks asjaolu, et viieliikmeline fraktsioon on võimuliidus arvukaim, sest nii IRL-il kui ka Rahvaliidul on linnavolikogus kolm liiget.

IRL-i koostöö Keskerakonnaga

Jõgeva linnavolikogu IRL-i fraktsiooni esimees Terje Mitt ütles, et Keskerakonnaga on asjalikult läbi saadud pikemat aega. „Mõneski küsimuses on KE ja IRL aastate jooksul ühte meelt olnud. Reformistide arvamused on seevastu jäänud teistsuguseks.“

Koalitsioonilepingu sõlmimisel leidsime Keskerakonnaga kõige paremini ühise keele inimkeskes linna juhtimises. On oluline, et väikelinnas, kus majanduslik olukord keerulisem, saaksid inimesed oma igapäevaeluga paremini hakkama.“

Ettepanek uue koalitsiooni loomiseks tuli IRL-ilt. Miti sõnul kasvas IRL-i ja Reformierakonna koalitsioon lahku mitte viimastel kuudel, vaid juba varem, ja peapõhjuseks oli vastastikuse usalduse kaotus.

„Reformierakond ei jätnud meile muud võimalust kui otsida uusi partnereid. Kuigi eelmise koalitsioonikokkuleppe järgi vastutas haridusküsimuste eest IRL, siis jõuliselt ja lugupidamatult püüdis suurem partner (8-liikmeline RE fraktsioon) oma „tõde“ peale suruda. Põhikooli direktori valimise konkurs oli viimne piisk selle koalitsiooni vastuolude karikas. Kui komisjoni otsusel osutus valituks mitte

Jõgeva linnavolikogu keskfraktsioon 8. jaanuaril: (vasakult) Aare Olgo, Liisi Poom, Ants Prii, Heli Raevald, Peep Põdder. Olgo ja Raevald lähevad linnavalitsusse, asendusliikmetena tulevad volikokku Mait Õunapuu ja Anne Manninen.

reformistide soovitud kandidaati, hakati tagantjärele otsima mitmeid juriidilisi nüansse.“

Rõõm ja lootused

Kesknädalale on avaldatud arvamust, et Jõgeva elanikele annab Keskerakonna naasmisest märku ka Aare Olgo asumine abilinnapea ametikohale, kus ta töötas eelmise ja üle-eelmise volikogu ajal, mil Jõgevale rajati bussijaam, ehitati välja kesklinna haljasaala koos pürskkaevuga. „Olgo tuleb linna tegevjuhtimisse on inimestele väga oluline. Põliselanikuna tunneb ta igati siinseid kitsaskohti ja nende lahendamise väljavaateid,“ arvas Ants Prii.

„Tänastest linna juhtidest tunnen lapsepõlvest peale Heli Raevaldi, kes on alati sädelev ja energiline. Loodan, et uus koalitsioon jätkab Jõgeva linna nägusamaks ja turvalisemaks muutmist. Hea, kui remonditaks ka kõnniteed Pae tänava piirkonnas, kustkaudu läheb minu tee tööle ja koju,“ rõõmustab mööblikaupluse müüja Kaja Õun.

Tagalast ja eesliinist

Ants Prii arvates on sündmusi Jõgeval mõjutanud ka Reformierakonna üldine usaldus-

kriis. „Tagala mõjutab eesliini, ja vastupidi. Kohaliku elu juhtimine peab lähtuma eelkõige kohalikest elanikest ja nende heaolust. Hetkel tundub Reformi ridades olevat

väike segadus, siingi vaadati peakontori suunas ning unustati kohalike elanike keeruline ja raske olukord.“

Kommenteerib MAI TREIAL

„Nõustusin volikogu esimeheks kandideerima uue koalitsiooni ja paljude linnaelanike soovil. Olin valmis võtma vastutust, et seista meie turvalise kodulinna eest. Pean oluliseks mitmekülgsid suhteid Jõgeva inimeste ja teistega, kellele läheb korda meie linna käekäik. Kohalik võim peab arvestama kohalike vajadusi ja olema rahva teenistuses. Seda arvestades tuleb kaasata otsustamisprotsessidesse eri eluvaldkondade esindajaid: ettevõtjaid, mittetulundusühinguid, erinevas vanuses jõgevlaste alates kooliõpilastest kuni väarikates aastates elanikeni. Samuti on olulised asjalikud suhted Jõgeva maavalitsuse ning omavalitsustega nii Jõgevamaal, kogu Eestis kui ka välismaal. Eeldusi koalitsiooni ja opositsiooni (Reformierakond) koostöökas andis ka esimene volikogu istung, kus uus võimuliit vastutuse võttis. Koostöövalmiduse nurgakivi sai volikogus paika pandud esimeste töötundidega. Parandusettepanekute hääletamisel oli lausa üksmeel. Mõnel hääletusel tuli koalitsiooniliikmete häälele ka lisa. Minu meelest muudab see linna juhtimise tasakaalukamaks.“

Kommenteerib LIISI POOM

Linnavolikogu Keskerakonna fraktsiooni liige, lasteaiakarrikakar õpetaja Liisi Poom:

„Rõõmustav, et Jõgeva omavalitsusjuhiks sai esmakordselt naine. Loodetavasti toob Mai Treial volikogu töösse piisavalt empaatiat ja tasakaalukust.“

Fotomeenus Jõgeva keskerakondlaste eelmisest koalitsiooniperioodist: Ants Prii (toonane linnavolikogu esimees) ja abilinnapea Aare Olgo Jõgeva bussijaama hoonele nurgakivi panemise tseremoonial. Foto: Jaan Lukas

sused, mis jõudsid kulminatsiooni siis, kui Kalmer Laini juhitud linnavalitsus ei kinnitanud sügisel tööd alustava Jõgeva põhikooli direktoriks praegust Jõgeva gümnaasiumi direktorit Taisto Liivandit (IRL).

fraktsiooni loomise, kasvamise ja küpsemise aeg. „Olime õpipoisirollis, ning eks meidki „nahutati“ igast küljest. See liitis meid, aitas kaasa tugeva ja kokkuhoidva koalitsiooni moodustamisele. Kuigi olime toonastes koalitsioonides vähe-

korra paranemist, tuleb Eestil vahetada valitsust, sest meie riik ja rahvas vajavad selget muutust, uut kindlat sihti ja jõulist tõuget värskes suunas. Niikuinii teisel pool Peipsit ja täna ka juba õnneks siinpool Peipsi järve praegust peaministri kindlasti enam ei armastata, kivilipsuga pingviinist rääkimata. Parempopulismi ike meie rahva üle on murdumas, ent

sellest hoolimata pole lahing Eesti tuleviku pärast veel kaugelki võidetud, sest võimulolijad on oma positsioonid tugevasti kindlustanud.

Alternatiiv praegusele poliitikale

Asusin kõnealust teost lugema lootuses, et raamatus ei räägi Keskerakonna esimees mitte üksnes sellest, mis on

olnud, vaid kasellest, mis ootab meid tulevikus. Kogu aeg küsitakse, mis oleks praeguse poliitika alternatiiv? Kus on uued ettepanekud ja lahendusvariandid tänasest olukorrast välja tulekuks? Savisaare „Tõde Eestist“ pakub vastuseid kõikidele nendele küsimustele. Autor suutis ka seekord demonstreerida talle niivõrd omast ainulaadset oskust rääkida keerulistest asjadest

lihtsalt ning ladusalt. Hetked raamatuga möödusid märkamatu. Pärast viimase lehekülje lugemist pidin kurbusega nentima, et kirjapandu sai otsa, mistõttu jäi kibeleva tunne, et tahaks veel! Õnneks on varsti järke oodata. Lisaks peaks raamat kindlasti ilmuma ka nii vene keeles kui ka mõnes teises Euroopa keeles.

Priit Kutser

Savisaar esitles Tõde Eestist

Algus esilehel

Eestivenelasi vaadeldakse siiani kui probleemi, mitte kui võimalust, kelle abil näiteks Venemaa ja teiste nn endiste liiduvabariikide turgudele edukalt siseneda.

Lahing Eesti tuleviku pärast

Idapoolsete riikide ärisuhtlus eeldab teatavasti ka teistviisi

haid sidemeid. Asjadele tuleb sealpool piiri läheneda komplekselt, millest ei taha või ei suuda Eesti tänane valitsus kahjuks aru saada. Tänapäevase valitsusele meeldib Soome eeskujul järgimise asemel Venemaale hoopis pidevalt hambaid näidata. Kuigi võiksim headest suhetest kasu lõigata ja meie kümnete tuhandete laste ning eakate kohutäite eest hoolt kanda. Kui tahame olu-

Me ei tahtnud sellist Eestit, kust ära minna

Ametiühingute kokkuleppel tööandjatega kehtestatud suurem miinimumpalk (320 eurot endise 290 asemel) on tänast hinnarallit arvestades vaieldamatult liiga väike ning jätab paljud võitlema vaesusriskidega. Kuigi oma olemuselt oli ametiühingute soov inimlik ja igati arusaadav. Samas tuleb küsimust vaadata ka teise nurga alt.

HARRY RAUDVERE

Hindade kallinemise põhjuseks on otseselt poliitilised otsused ning tõsiasi, et raha ei ole meie ühiskonnas lihtsalt ekvivalentiks reaalse väärtuse vahel, vaid on muudetud kaubaks, mida

laenamine pankadelt ja mille peame tagastama koos intressidega. Samas ei ole pangad lasknud ringlusesse kunagi seda rahamassi, mis tuleb intressidena rahalaenajale maksta, ning seetõttu jõuame suletud ringi. Iga meie käes olev euro on kellegi võlg. Mida suurem on ühe rahaühiku kasutamise areaal, seda kauem võib agoonia kesta, ning lõpp on ettearvatav. Parema võimalusena võib rahaühikut devalveerida, aga see on ka ajutine lahendus.

Lõputu laenukarussell

Laenukarussellis osalevad kodanikud, firmad, kohalikud omavalitsused ning riik tervikuna maksavad laenatud raha pankadele tagasi koos intressidega, ning imevad sellega raha ringlusest välja, tekitades vaba raha defitsiidi, mida me kõik iga päev tunnetame. Selleks et täita oma kohustusi ning ots otsaga kokku tulla, hakkavad kõik tootjad oma müügihindu kergitama, agariik suurendab riigilõivusid ja makse, et täita oma eelarvet.

Ühel hetkel ei ole

ka pankadel võimalust raha täiendavate laenuandmistega ringlusesse paisata, sest kõikvõimalikele reaalsele varadele on seatud hüpoteegid ja pandinõuded pankade kasuks. Samas on vaba raha defitsiit tekitanud üleüldise maksejõuetuse, mis lööb valusalt ka raha laenanud pankasid.

Siis võimegi tõdeda, et ühiskond on jõudnud finantskriisi, mille põhjuseks ei ole kindlasti üle jõu elamine, milles süüdistatakse Kreekat ja mõningaid teisi riike. See on kiirendanud protsessi, olles katalüsaatoriks sündmuste ahelas. Ka Eesti oleks ammu oma majandusraskustega nende tasemele jõudnud, isegi veelgi kiiremini, arvestades kliimaatilisi tingimusi, kui meie oleksime sama kaudu rahvusvaheliste laenuandjate kurnata olnud kui Kreeka.

Euroopa Liit viib majanduse kuristikku

Euroopa Liiduga ühinedes oleme valinud tee, mis viib meie majanduse varem või hiljem kuristikku. Energiamonopoli poolt kunstlikult peale sunnitud elektriinna tõus kiirendab protsessi oluliselt. Ka valitsusasutused ise ei tea, kui valusasti lööb kallinev elekter meie majandust tervikuna – riskianalüüsi pole ju tehtud. Rääkides Eestist kui põhjamaast ja võrreldes end Soomega, jätame mainimata tõsiasi, et iga riigi rikkuse allikaks on eksport ning et Soome oskas seda väga efektiivselt ära kasutada viiekümne aasta jooksul, mil meie olime NSV Liidu rahvaste vennalikus peres ja ehitasime kommunismi.

Oskus Venemaaga kaubelda andis Soomele eelised, mille najal võib elada veel palju aas-

taid, aga mille lõpp ei ole ka enam mägede taga. Ja minna täna koos soomlastega ühtsele vabale energiatuulele on Eesti riigi seisukohalt enesetapp.

Toitu ostad, tarbekaupu mitte

Inflatsiooni ja sellega kaasneva vaba raha defitsiidi korral on inimesed sunnitud valima ning väga pingsalt arvestama, millele oma sissetulekuid kulutada. Vaieldamatult on selleks esmatarbekaupad ja eelkõige toit, mis samamoodi kallineb eelkirjeldatud majandusmehhanismidele tuginevalt. Eriti ilmekalt paistab see välja suurtes ostukeskustes, kus tüsenevaid kasumeid teenivad toiduainete müügiketid, suurendades oma käivet mitte müüdüd kaubaühikute arvel, vaid järk-järgult kergitades hindu.

Samas valitseb tarbekaupade korrustel tühjus ning rahvas jõuab sinna korraks pärast palgapäeva hädavajalikkude kaupa soetama.

Ja kui nüüd mõelda nendes oludes väikeettevõtjatele, kes on palganud tööle oma eriala tundjad, siis nood inimesed suudavad luua kindlas ajaühikus kindla koguse toodangut, millel on omahind, mis pidevalt suureneb olemasolevas majandusskeemis, ning mille realiseerimisest saadud tulek peaks katma ettevõtja kulud ja võimaldama ka mõistliku kasumi – sest mis muu ettevõtjat tegutsesma ajendaks, kui mitte loodava lisaväärtuse arvel toodangult saadav kasum.

Mis juhtub aga siis, kui töötajate töö efektiivsus ei võimalda luua ajaühikus nii palju lisaväärtust, et ettevõtja majandusnäitajad oleksid positiivsed, sest tööandja on kohustatud maksma töötajale vähemalt seaduses kehtestatud minimaalse töötasu ja riigile selle, mis talle kuulub? Tõsta müügihinda? Aga kes ostaks, kui ostjad peavad ellujäämise nimel tegema karme valikuid ning neil, vaatamata suurele ostusoo vile, ei ole piisavalt raha? Kapitalistlikul majanduskäsitlusel on sellel olukorra kohta kindel seisukoht – ettevõtja, kes ei suuda efektiivselt majandada, peab minema pankrotti.

malt seaduses kehtestatud minimaalse töötasu ja riigile selle, mis talle kuulub? Tõsta müügihinda? Aga kes ostaks, kui ostjad peavad ellujäämise nimel tegema karme valikuid ning neil, vaatamata suurele ostusoo vile, ei ole piisavalt raha? Kapitalistlikul majanduskäsitlusel on sellel olukorra kohta kindel seisukoht – ettevõtja, kes ei suuda efektiivselt majandada, peab minema pankrotti.

Pankrotid nõuavad toimivat sotsiaalsüsteemi

Sotsiaalsest aspektist lähtudes teame, et pankrotiga kaasneb töötajate töötaks jäämine. Sel juhul peab riigis olema toimiv ja rahakas sotsiaalhoolekande süsteem, mis suudab kindlustada töötaks jäänutele inimliku äraelamise kuni uue töökoha leidmiseni. Aga kust leida uut töökohta, kui on üleüldine finantskriis ning eeskujulikuteski Euroopa Liidu liikmesriikides on töötuse määr juba üle 25 protsendi. On ju meie valitseva ideoloogia aluseks riik kui ühiskondlik kokkulepe, mitte valitseva klassi sunniaparaat. Riik peaks olema ikka rahva tööriist, mitte vastupidid.

Oluliselt parem oleks olukord, kui töötajad säilitaksid oma töökoha ega peaks minema sotsiaalhoolekande süsteemi ülalpidamisele. Selleks ei tohiks üleüldse kehtestada „miinimumpalga miinimummäär“ ja oluliselt tuleks vähendada ettevõtjail lasuvaid tööjõumakse. See ettepanek võib põhjustada tuliseid vastuväiteid, aga teisi lahendusi riigisisese töötuse plahvatuslikuks suurenemise vastu ei ole. Me teame kõik, mis juhtub pikaajaliste töötutega. Küsiksins lõpuks: kas me ikka sellist Eestit tahtsime, kust me nüüd ära minna tahame?

Targem oleks muidugi suu pidada ja alandlikult edasi elada, sest õiguskantsler on vaevaks võtnud kümneleheküljelsele pöördumisele vastata kuue reaga. Ta teatas, et selles pöördumises “ei nähtu asjaolusid, mida õiguskantsler saaks vastavalt oma pädevusele lahendada”.

JAAK UIBU
D.Sc., Ph.D.,
Toompea Haridusseminar

Palusime nimelt õiguskantslerilt seisukohta küsimuses, kas Postimehe toimetuse tegevus kaastöö “Veretu laulva revolutsiooni järgsed inimkaotused Mart Laari esimese valitsuse ajal” avaldamisest keeldumisel ja selles sisalduva info blokeerimisel vastab põhiseaduse sätetele ja vaimule. Nimetatud kaastöö käsitles demograafilise kriisi kujunemist üheksakümmendatel aastatel. (Vt Kesknädala juhtkiri 31. oktoober 2012 – Jaak Uibu, – “Mart Laari esimese valitsuse inimkaotused”. – Toim.)

Muidugi võiks õiguskantsleri õigusvälja ees ja sees sulepea Toompea järsakust vana prügi-mäe kohal alla visata, aga seda ei saa, sest:

* õiguskantsleri vastus annab mõista, et rahvastikukriisist ülesaamine kui põhiseadusest tulenev riigi kohustus ei ole tema asi;

* mõiste *pädevus* mitmetähenduslikkuse tõttu ei saa vastusest aru, kas õiguskantsler pidas silmas *oskuspädevust* (ei

oska vastata) või *võimupädevust* / *õiguspädevust* (kohalikud seadused pluss Euroopa Liidu omad on puudulikud) või mõlemat;

* Toompea Haridusseminari liikmetel pole isiklike ambitsioone, vaid Eesti arengueeldusi ja -tõkkeid selgitades tegutsesme avalikes huvides. Meie poolt rakendatav sokraatiline meetod küsimuste ja ettepanekute esitamise näol on kaksikümend viis aastasada vana.

Proovime anda õiguskantslerile õigusabi

Õiguskantsleri poole pöörduvad sajad inimesed ja asutused oma rohkete hädade ja muredega. Pole ju ime, et selles isiklike, riiklike, eraõiguslike, lasteasutuste jt probleemide virvarris õiguskantsler ise

Miks jättis õiguskantsler ülaltoodud seadusesätteid meile vastates kasutamata? Võimalikest põhjustest võib esile tuua kolm: õiguskantsleril puudub õigusteadlase tagapõhi, kirjavastuse koostaja pole akadeemilise juriidilise haridusega ning kirjavastusele alla kirjutanud isiku teadusliku uurimise valdkond on mulla-teadus ja põllumajandus.

hakkab õigusabi vajama. Proovimegi nüüd talle seda anda. Hakatuseks kordame veel kord õiguskantsleri vastuskirjas öeldut – “pöördumisest ei nähtu asjaolusid, mida õiguskantsler

saaks vastavalt oma pädevusele lahendada”. Ega me palunudki õiguskantslerit lahendada rahvastikukriisi või vitsaga nuhelda Postimeest. Palusime üksnes tema seisukohta Postimehe keeldumise suhtes. Aga kui õiguskantsler midagi lahendada tahtis hakata ja kohe ka sellest loobus, siis otsigem üles seadusesätteid, mis pidanuks kõrget ametiisikut motiveerima keeldumise asemel pöördumisse süvenema.

I. Põhiseaduse preambulis on riigi põhikohustustest kirjas: “... peab tagama eesti rahva, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade”.

Kui rahvuse säilimine on rahvaaru dramaatilise vähenemise tõttu kujunenud megaprobleemiks, siis sellekohase info blokeerimine võiks ju õiguskantsleri tähelepanu koida. Ja keskenduda sellele oma ettekanetes Riigikogule, näiteks teemal “Demograafiline kriis Eestis kui väljakutse

seadusandlusele ja rahvastikupoliitikale”. Miks peab õiguskantsleri suhtes ei kehti, jääb arusaamatuks. Ehk on ta juba enda sisimas nõustunud Jaan Kaplinskiga, et Eesti kultuur ja

ANTS TAMME,
endine Riigikogu liige

Teatavasti oli 2012. aasta Euroopa Liidus kuulutatud aktiivse(i)na vananemise ja põlvkondade sidemete süvendamise aastaks. Mida me siis nüüd, sellele järgneva aasta algul, saame selle ametnikepoolse üpris suurejoonelise fraasitsemise saatel alanud ning kulgenudki tosina kuu kohta üldistavalt nentida? Peeti ju paar üleriiklikku paraadnõupidamist või konverentsi, päevalehtedes avaldati

mõned ühiskonnateadlaste pikad artiklid vanurite kogemusvara ühiskonna huvides rakendamise vaieldamatust vajalikkusest, rõhutati, kui ülitähtis olevat süvendada noorte ja eakate koostööd ühiskonna sidususe vaatevinklist jms. Aga kas asjalood on kõigest sellest nüüdseks ka mõnevõrragi sisuliselt paremaks saanud?

Küllap vist, nagu tavatses öelda Põrgupõhja Jürka. Ja tõesti – halvemaks noorte-vanade suhted vahest pole muutunudki, ja asi juba seegi...

Aga kuidas paistab kogu see eakatega ja nendesse suhtumisega seonduv Kadrioru presidendilossi taustal? Kuidas sealt lähtuvaid poliitpeegeldusi ja -suhtumisi tõlgendada? Kas ja kuidas on riigipea hoiak ja suhtumine ametnikegi sõnul väarikaimasse kolmandikusse riigikodanikest selle aasta vältel kujunenud või seadunud? Siin selgub otsekohe kentsakas tõsiasi, et riigipeal eeldatavat

tõeliselt sooja, inimlikku ja riigimehelikku suhtumist eakatesse pole paistnud eriti välja mitte kuskiltki otsast. Kui mitte võtta arvesse paari üldsõnalist presidendi üldavaldust, mida võidakse formaalselt esitada mis tahes aastaajal või valitsemisaastal, siis ei jää sõelale paraku mitte midagi helget. Ei kutsunud riigipea vabariigi aastapäeva puhusele vastuvõtule mitte ühtki vabariikliku pensionäride esindusorganisatsiooni juhtliiget, rääkimata nende aastatepikkuse vabatahtliku ühiskonnatöö tunnustamisest pismagi aumärgiga.

Presidendi nõunik Toomas Sildam töö seepeale mulle otsitud vastuväitena ette, et aastapäevapidusse kutsutavat veebruaris igal aastal pensioniealisi vaata et lausa kümnete kaupa. Kuid paraku pole armuliselt eakutate näol tegemist mitte eakute ühingute esindajatega, vaid ülekuuekümneste ettevõtjate ja riigikogujatega.

kantsler vajab õigusabi

MIKS? Põhiseaduse preambulis on riigi põhikohustustest kirjas: "... peab tagama eesti rahva, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade". Kui rahvuse säilimine on rahvaarvu dramaatilise vähenemise tõttu kujunenud megaprobleemiks, siis sellekohase info blokeerimine, nagu juhtus Jaak Uibuga, võiks ju õiguskantsleri tähelepanu koida. Ja ta võiks keskenduda sellele oma ettekannetes Riigikogule. Miks ta seda ei tee?

rahvas ei jää püsima? Aga oma ametikohustustes ehk palgatöös? Kas probleem on preambuli väheses õigusjõus? Kes siis veel kui õiguskantsler teab, et Riigikohus tunnistab preambuli normatiivset iseloomu.

2. Põhiseaduse paragrahv 45: "Igalühel on õigus levitada ideid (...) Seda õigust võib seaduse piiirata (...) Tsensuuri ei ole." Põhiseaduse kommenteeritud väljaanne kinnitab, et ajakirjandusel lasub kohustus edasi anda teavet ja mõtteid. Nende kahe kuhja vahel valiku tege-

misel – kellel on õigus avaldada ja kellel on õigus seda õigust piirata –, valis õiguskantsler kolmanda tee – läks mugavamalt kuhja otsima.

3. Põhiseaduse paragrahv 54: "Eesti kodaniku kohus on olla ustav põhiseaduslikule korrale ning kaitsta Eesti iseseisvust." Rahvastiku kriitiline vähenemine tõendab, et riigivõim pole olnud suuteline seda vähenemist pidurdama. Kas Eesti iseseisvusele on praegu suuremat ohtu kui rahva halb tervis, negatiivne loomulik iive ja väljaränne?! Nendele asjaolu-

dele tähelepanu juhtimisega on Toompea Haridusseminar täitnud Eesti kodaniku kohust, mida õiguskantsler pole kahjuks märganud.

4. Õiguskantsleri seaduse esimeses paragrahvis sätestatakse ühemõtteliselt: "Õiguskantsler lahendab eraõiguslike isikute vahel diskrimineerimise üle tekkinud vaidluse põhiseaduse ja teiste seaduste alusel." Kas menetlusest loobumisel jätis õiguskantsler oma kohustuse täitmata? Kindlasti jättis ta ombudsmanina ütlemata, kuhu nüüd tuleks pöörduda, kui-

das jätkata. Sedasama kohustas ka märgukirjale ja selgitustootlusele vastamise seadus.

5. Mõni aasta tagasi, 12. veebruaril 2008 andis Indrek Teder Riigikogu ees ametivande: "Töotan jääda ustavaks Eesti rahvale (...)" See rahvas on nüüd veelgi sügavamalt rahvastikukriisis kui neli aasta tagasi. Seda kinnitavad äsja avaldatud "Rahva ja eluruumide loenduse" lõplikud tulemused – võrreldes eelmise 11 aasta taguse loendusega on rahvaarv kahanenud enam kui 75 tuhande inimese võrra ehk 5,5%. Taasiseseisvumise järgselt on rahvas kokku kuivanud kuuendiku võrra! Kui õiguskantsler ei toeta oma volitustes rahvastikukaotuse põhjuste selgitamise vajadust, ei märka ega tuletta meelde, et selles osas on analüütiline töö riigis tegemata või poolik, aga igal juhul ebaefektiivne, kas pole see mitte ametivande rikkumine!?

6. Lõpuks, põhiseaduse mõte, kas see töötab rahva säilimise heaks? Loomulikult töötab, sest mis mõte oleks Eesti Vabariigi põhiseadusel, kui see ainult naabreid toetab! Riigikohtu esimees Märt Rask oma Riigikogu Teataja artiklis ei arvanud, et põhiseaduse mõtet oleks lihtne defineerida. Me ei hakkagi seda mõtet kaugelt otsima, vaid kasutame Põhiseadusliku Assamblee liikme ja Toompea Haridusseminari asutajaliikme Ülo Vooglaiu ülemlauset: "Ühis-kond on elamiseks õiglane mil määral, mil põhiseaduslik kord kehtib ühtemoodi nii mõtetes ja sõnades kui ka tegudes." Loodame, et õiguskantsler

oma 50-liikmelise kaaskonnaga leiab selle ülemlause üles.

Üleolev suhtumine toobki kaasa rahvuskeha verest tühjaks jooksmise

Võidakse väita, ja küllap seda paljud teevadki: miks nii palju laineid ja vahtu üles lüüa ühe avaldamata artikli pärast! Aga kas pole just selletaoline üleolev suhtumine rahvastiku probleemidesse paljude haridus- ja võimuinstiitutsioonide poolt aidanud kaasa, et rahvuskeha jookseb verest tühjaks. Otsitakse abi vaid üksikmeetmetest, terviklik rahvastiku poliitika puudub. Pole üllatav, et just põhiseaduse jõuga õiguskantslerilt oodatakse kaastunnet rahva haavades.

Miks jättis õiguskantsler ülal- toodud seadusesätteid meile vastates kasutamata? Võimalikest põhjustest võib esile tuua kolm: õiguskantsleril puudub õigusteatlase tagapõhi, kirjavastuse koostaja pole akadeemilise juriidilise haridusega ja kirjavastusele alla kirjutanud isiku teadusliku uurimise valdkond on mulla- teadus ja põllumajandus. Või õiguskantsler Indrek Teder enda sõnul Sirbi toimetajale: "Juriste koolitatakse palju, konkurents on tihe, aga ega neid tippe liiga palju ole." Aidakem siis õiguskantslerit. Töötage probleem juriidilisel läbi sel määral, et õiguskantsleri töö lihtsamaks teha. Mida kompetentsemad on sõnastused, seda asjatundlikumad tulevad ka õiguskantsleri vastused. Aga ärge üle ühe küsimuse esitage, sest ühele küsimusele mingilgi viisil vastates (näiteks: võetud teadmiseks) on õiguskantsleri ja kõigi asutuste arvates ka teie kirjale seadusekohaselt vastatud.

Keskerakonna Noortekogu esseekonkurss!

Keskerakonna Noortekogu kuulutab välja noorte esseekonkursi. See on noortele hea võimalus panna oma mõttet paberile ning saata meile!

Teemad:

1. Minu Keskerakond
2. Kas Euroopa Liit ja eurotsoon jäävad püsima?
3. Ajaloos vastutab kõige eest järelopv
4. Noortekogu kui elustiil
5. Võrdsete võimaluste Eesti

Esseed palume saata hiljemalt **1. märtsiks** märgusõnaga "ESSEE" e-postile: info@kesknoored.ee või aadressil: Toom-Rüütli 3/5, Tallinn 10130, Eesti Keskerakonna Noortekogu

Lahkunud on

ENN ROO

1943 – 2013

Avaldame kaastunnet lähedastele.

Keskerakonna Haabersti piirkond

Avaldame kaastunnet Tarmo Tammele kalli õe

KAIE SOLODOVI kaotuse puhul.

Riigikogu Keskfraktsioon ja Põlvamaa keskerakondlased

JAAN PALLA
05.11.1941 – 11.01.2013

Mälestame erakonna-kaaslast. Meie siiras kaastunne perekonnale.

Keskerakonna Tartu linna piirkond

Kasutu poliitteater

Ja vaat, millalgi olevat kogunisti antud aumärk ühele Kadrioru veeres tegutseva vanurite eneseabi- ja nõustamiskeskuse inimesele. Seepeale vastasin, et too organisatsioon on ju käivitunud helde sponsorirahaga ja raha- toetuse vool sellele eliitseltskonnale pole päriselt praegusenigi katkenud.

Aga ega need asjad eelmise presidenti ajal teistmoodi olnud. Tol ajal, kui kunagine Pensionäride ja Perede Erakond neelati Eesti Maarahva Erakonna rüppe, lubasid EME juhid, et üheskoos suure ja tegusa erakonnaga olevat pensionäride esindajatel oma huve võrreldamatult tagajärjekam kaitsta. Aga kui selle erakonna eestkõnelejaks võeti Agu Uudelepp, siis kehtestas too noormees (nüüdne doktorikraadiga propagandategelinski) kohe omad vankumatud vaated asjale: kujundada EME nägu energiliseks ja külgetõmbavalt nooruslikuks, hoida

sealt kindla käega kaugel eemal igasugused invaliidid-vaegurid ja vanad-väetid... Mõistagi kandus seesugune suhtumine eakatesse ka EME taustaga presidenti kantseleisse, kuhu Videviku toimetajaki ei kutsutud (koos teiste lehtetoimetajatega) aastanõupidamisele, rääkimata siis muul moel tunnustamisest nende heade tavade järgi, mida Euroopas ammustaega kindlalt järgitakse. Kui palju see kunstlik nooruslikkuse taotlus EME-t edasi aitas, pole paraku enam võimalik kindlaks teha, aga küllap on A. Uudeleppa "teeneid" selleski, et EME ja tema karismaatiline juht üsna varsti kaduvikku kukkusid. Aga mis T. H. Ilvesesse puutub, siis ei puudutanud ta oma äsjases uusaastakõnes poole sõnagagi toda suurt ja igitähtsat probleemistikku, mis seotud eakate ja puuetega inimeste käekäiguga, nälgimispiiril virelevatest kümne- test tuhandetest lastestki üldse

kõnelemata. T. H. Ilvese mainitud kõne oli eeskätt poliitiku, mitte riigipea (presidendi) kõne. Ja krooni pani tema külmale suhtumisele eakatesse minu silmis eriti veel see, et T. Sildami väitel polevat presidentil üldse aega pensionäridega seotule ja seepärast ei saavat presidentikantsleile (ju siis president?) vastata ka Videviku toimetuse vanurite- aastat puudutavatele kokkuvõtlikele intervjuuküsimustele – intervjuu andmisest keelduti jahedalt. Polegi vist enam midagi arutada. Mul on juba päris kahju, et ma ei vastanud kindla ei-ga T. H. Ilvese esimese valimiskampaania aegu mulle Videviku toimetuse helistanud pr Evelin Ilvese palvele, kas ta võib valimiskampaanias kasutada minu Päevalehes ilmunud tunnustavat mõtteavaldust T. H. I. kohta, – siis ma selle (õnnetu) nõusoleku paraku andsin ja varsti ilmnes, et minu ütlus, et T. H. Ilves sobiks oma

keelteoskusele ja rahvusvahelise töötamise ja suhtlemise kogemusele väga hästi vabariigi presidendiks, oli pandud teiste sellelaadsete mõtteavalduste lõppu, esitades selle üldistava kokkuvõttena eelne- nud tosinnakonnale mõtteavaldusele.

Aga inimene õpib, kuni elab. Õpin elust ehk minagi. Ja minu silmis pole T. H. Ilves nüüd enam kaugeltki kõigi eestlaste president, vaid mugavavõitu ning poliitilist süvaanalüüsi vältiv või selleks kogunisti mitte suuteline ametnik, kes formaalselt reageerib ühiskonnas tõusvatele probleemidele ikka vaid pärast nende kerkimist tarvisse.

Midagi ebasoovitavat, nagu seda on ammuilma kõigile selgesti märgatav võimurite ülbe enesekesksus, nägid juba ammu kõik, kes märgata tahtsid, ainult president justkui ärkas alles siis, kui tänavameeleavaldused juba üles kobrusid ning Harta-12 hoiatavalt

avalikkuse ette toodi.

Ja see T. H. I. ärkamine pärast Harta-12 ilmumist oli nagu alalhoidliku, sekkumist viimse hetkeni vältiva ametniku seisukohavõtt: moodustame muudkui soliidse komisjoni, arutame-jorutame, ja poetame selle jama siis mõned kuud tolmu kogununa tasahiljakesi kalevi alla...

Aga Kadrioru poliitteater kõigi oma kõrgesti tasustatavate kümnete referentide, nõunike, osakonnapealike ja teiste asjameestega maksab meile, maksumaksjatele, vägagi palju. Paljud ei teagi ilmselt, et presidentikantsleile aastaeel- arve on niisama suur, kui seda on ligi kolmveerand tuhande palgasaajaga rahvusoperi Estonia loominguline, aga vägagi pisikese palgaga kollektiiv.

Ilmunud Videvikus
10. jaanuaril 2013

Tallinn 10130 Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Harta-12, Savisaar ja sotsid

Ühel pool hingevaakuv ja suletud suudega rahvas, teisel pool müüri valitsus, kel seljataga politsei, maailma parim veekahur ning sõbralikest riikidest ostetud relvadega vägi. Selleks et saaks kuidagi viisi edasi elada, peab midagi muutuma. Põllesse müürisse asus raiuma Harta-12, üks paljudest maailmas inimõiguste kaitseks ellu kutsutud liikumistest. Valitsus on sunnitud kassi-hiire mängudeks valmis olema. President, kelle tänane valitsus ametisse pani, soovib vastuteenena mõningast tagasitõmbumist ja dialoogi rahvaga, mis võiks avalduda vastastikuste kumarduste tegemises, biskviitide jagamises ja rahvale selliste lubaduste andmises, mida kunagi ei täideta.

Tiit Made ütles Tallinna TV-s esinedes välja, et valitsus kavatseb lähiajal rünnata. Ta ei täpsustanud, keda, miks ja kuidas, aga seda pole raske ära arvata. Kuuldavasti on siseminister Ken-Marti Vaher ametis vihkamisvastase seaduse eelnõuga, et muu hulgas võimaldada valitsuse kritiseerimist tõlgendada kui valitsusevastast vihaavaldust, mille eest saaks määrata väärilise karistuse. Suud saavad ühe luku asemel suletud kahe lukuga! Kas aga on normaalne, et inimesed otsivad väljaspool Eestit kaitset, varju ja tööd? Või on normaalne see, et valimistel võetakse näiteks Jaanile antud hääled Jaanilt ära ja antakse kellelegi vastavast sõpruskonnast? Ja nõnda ongi Riigikogus kümneid rahva mandaadita inimesi. Kuni seda kõike lubab valimiseadus (tegelikult farss!), Eestis ei saagi midagi muutuda. Või on normaalne see, et ühes riigis on mitu riiki? Aga nimelt – meil on kaks põhiseadust, mitu õiguskoodeksit jne. Ühed on trükitud avaldatud, teised – valitsusele ja õiguskaitseorganitele kasutamiseks „vastavalt vajadusele“. Või on normaalne see, et võimuerakond tellib ja õiguskaitseorganid kasutavad opositsiooni hävitamiseks lausa inkvisitsiooniaegseid meetodeid – puudub vaid tuleriit?

Muide, tänased rahva valud ja vaevad võinuks olla olemata, kui SDE oleks aastaid tagasi nõustunud valimised võitnud Keskerakonnaga koos moodustama valitsust. Sotsid keeldusid, aitasid võimule hoopis Reformierakonna. Teine kord reetsid sotsid rahvas altes paar aastat tagasi. See oli siis, kui SDE esimeheks valiti Sven Mikser, kes esimese tööna tühistas ausameelse ja õiglase Jüri Pihli SDE esimeheks oleku ajal sõlmitud koostöölepe Keskerakonnaga. Saanuks Jüri Pihl jätkata sotside esimehena ja koostöö kestnuks, oleks need kaks erakonda Riigikogu valimised võitnud ning meie rahvas saanud kauaoodatud rahvalähedase ja rahvast hooliva valitsuse. Nüüd tahavad sotsid seda teha ilma Keskerakonnata. Seda ei tule tõsiselt võtta – see on populism.

Harta-12 esindab inimesi, kes on valitsust niipalju kui võimalik tema hukutava kursi eest (olgu siis välissuhtluses, majanduses, kodanikuvabaduste alal, valimiste korraldamisel jne) hoiatanud ja omapoolseid lahendusi pakkunud. Riiki on meil olnud nii vähe kui võimalik või veelgi vähem. Ja jällegi on olnud Edgar Savisaar see, kes rahva tardumusest üles äratas. Tallinna Televisioon ning ajalehed Kesknädal ja Pealinn pakuvad uskumatult palju tõde Eestist. Tahaks ära oodata ka Edgar Savisaare raamatu „Tõde Eestist“.

Paul Hank, Antsla, Võrumaa

Imelist heldust

ilmutavad Swedbank ja Kredex sellise firma vastu nagu on Autorollo, mille võlgu kui lootusetuid ollakse nõus maha kandma, pööramata tähelepanu ilmsele varade haihtumisele enne pankroti-avalduse esitamist. (Tavalise kliendi või võlakäendaja tõstab rahaasutus ka tolle ainsast eluasemest kuuse alla.) Asi on ju selles, et Autorollot võiks nimetada Reformierakonna firmaks ja äri käib ämmade-äiade nime varjus ega otsitagi varjatuid „tankiste“. RE soosib panku ja küllap siis pangad leiavad, millist vastu-teenet osutada. Asi olekski märkamata jäänud, kui võlad poleks sattunud võlaküttide küüsi, ja need juba ennast haneks ei lase tõmmata.

„Ämmade-äiade skeemi“ on kasutatud ka pangapoolsete tagasimaksete tegemisel Reformierakonnale – olid topelt-“tankistid“: pank või mõni muu tänuvõlglane > ämm > poliitbroiler e. noororav > RE. Vanad kalad oma käsi määrima ei vaevunud.

Jutt pomerantslikest soovutustest (kui meie käsku ei täida, siis katuseraha ei saa!) pole laim. Valitsuskooalitsioon polnud nõus katuseraha vähendamisele elektriaktsiisi vähendamise kasuks, sest see vähendaks valitsuse võimu KOV üle. Pärast valimisi ilmub välja ülejooksikuid, kes „nägi jaoks“ saanud. Kõik see on osa võimupurukast.

Estonian Air peaks lõpetamise asemel hoopis soosima Helsingi ja Riia liini, sest seal on avaramad võimalused edasi lennata. Ka peaks EA-l alati olema üks lennuk varuks, et ükski lend ei hilineks.

V. Kütt, Tallinn

Uuel aastal võiks olla uutmoodi

Selleks et me kodanikena tunneksime uhkust oma riigi ja selle juhtide üle, tuleks väga paljudes seadustes parandusi teha. Siis saaksime tegelikult toimivad ja kogu elanikkonnale üheselt arusaadavad seadused.

Juriidiliselt täiesti valel nimeid

Kui Saaremaa ja Hiiumaa olid rajoonid, siis nimetati neid Saaremaa rajooniks ja Hiiumaa rajooniks. [1950. a kaotati ENSV-s maakonnad ning Saaremaa lääneosast sai aastaks 1950–1952 Kuressaare rajoon, idaosast tehti Orissaare rajoon, mis 1959 taas liideti Kingissepa rajooniga; mõlemad rajoonid kuulusid 1952–1953 Pärnu oblastisse. – Toim.] Taasiseseisvunud Eesti seadusandjad moonutavad ajaloolisi kohanimi. Ametlikult on Saaremaad hakatud nimetama Saare maakonnaks, Hiiumaad Hiiu maakonnaks. Miks? Juriidiliselt ei võrdu Saare Saare-

maaga ega Hiiu Hiiumaaga. Hiiu on asum Tallinnas ja Saare vald asub Jõgevamaal. (Tahaks seadusandjalt küsida: kas Põltsamaa puhul oleks Põltsa maakond ja Märjamaa puhul Märja maakond? Antud loogika ju selleni viib.) Karistusseaduses on termineid arusaamatult muudetud. Näiteks, isikuvastaste kuritegude üldnimetuseks on võetud *kehaline väärkohtlemine*. Mis asi see on? Mõned aastad tagasi pidasid ühed kehalised väärkohtlejad Tallinna vanalinnas paraadi ja politsei valvas, et väärkohtlejad ei solvataks.

Eesti keele risustamine

Lehtedest loeme ja meediast kuuleme iga päev, kui palju on kinni peetud roolijoodikuid ning joobetunnustega või alkoholi tarvitamise tunnustega autojuhte. Need määratlused ei vasta eesti õigekeelsuse nõuetele. Kas tuleb see lohakusest keelepruugis või arvatakse, et nii on moodsam?

Jaak Laidla Harjumaalt

Soovitan lugeda „Imelist Ajalugu“!

Kui alustab ilmumist mõni uus väljaanne, kus populariseeritakse lodevaid elukombeid või lausa pornograafiat, siis sellisele tehakse pidevalt reklaami. Aga lõppenud aastal jõudis rahva ette ajakiri „Imeline Ajalugu“, millest paljud mu tuttavadki pole teadlikuks saanud. Soovitan seda kõigil lugema hakata. Ajakirja toimetuse asub Taanis, Eestis tõlgib ja annab seda välja Äripäev.

„Imeline Ajalugu“ avaldab väga asjalikke pikki lugusid ja ka lühemaid nuppe. Üsna palju on lugusid sellest, mis on toimunud ajal eKr. Nendes lugudes on

EELTEADE: Maailma raamatukogudes tähistatakse 23. aprillil raamatu ja roosi päeva.

ära toodud täpsed toimumisajad, mis loodetavasti on tõesed ega ole lisatud lugeja lollitamiseks. Novembrinumbri esikaanel oli kirjas, et see olevat olnud esimesel poolaastal Eestis kõige ostetum ajakiri. Üksiknumber (90 lk) maksab 4.90. Leppigem kohaliku raamatukoguga kokku, et see saaks tellitud, kui senini pole seda tehtud! Parimad soovid alanud aastaks!

Manivald Müüripeal pensionär Varblast, Pärnumaa

Võigas suhtumine lastesse

Paljukiidetud lastetoetuste tõus saab osaks ainult 70000 lapsele ehk vähem kui kolmandikule Eestimaa lastest. Ülejäänud peavad leppima 19 euroga kuus, mis sisuliselt pole mingi toetus, vaid kõige häbematum „koha kättenäitamine“.

Eesti riigil jätkub raha Afganistani okupeerimiseks, aga omaenda laste toitmiseks mitte. **Milleks üldse peab puruvaene väikeriik tormama võõraid maid anastama, oma noori mehi surma saatma ja nende lapsi orbudeks jätma?** Nii-moodi võib küll USA ees kannuseid teenida, aga millist kasu need kannused toovad, kui omaenda rahva põlised asualad jäävad inimestest tühjaks, sest tööd ei ole? USA pidavat kunagi tulevikus kaitsma eesti inimestest tühjaks tehtud Eestimaad. Kas selline tulevikulootus ei ole mitte idiootlik? Pealegi on USA sõjaline võimsus rahapuuduse tõttu katastroofiliselt langenud, mida Eesti riigi kohta öelda ei saa – meil sõjalised kulutused aina suurenevad.

Eesti riigil ei jätku raha ka laste koolitamiseks. Venekeelse hariduse vastu sõditakse suure kisa ja käruga, samas eestikeelseid koole suletakse vaikselt ja kindlakäeliselt, otsekui oleks see võrdväärne karjalautade tühen-damisega. Võimatu on siinkohal jätta kirja panemata tarkuse-

sõnad, mis täpipealt kehtivad Eestimaa kohta: **mis juhtub loomadega, juhtub varem või hiljem ka inimestega.**

Lapsi on tõesti vähe, aga isegi nendes vähestes oskavad ametnikud suhtuda suure ülbusega. Minul on käepärast näide Assamalla raamatukogust. Kümme aastat olid tantsutüdrukud esinenud kõikidel kirjan-dusõhtutel, kui raamatukogu juhataja täiesti ootamatult ja põh-jendamatult keelas tantsimise ära. Võib aru saada, et üle 70 aasta vanune ametnik vajab vaikust ja rahu, noorte lõbus trall häirib teda, aga hakkajad tüdrukud raamatukogust välja visata – see on liiga suur häbematus. Noori peab kutsuma kultuuriasutustesse, mitte neid sealt eemale tõrjuma. Riigipoolne võitlus venekeelse hariduse vastu on silmakirjalik, sest just nimelt inglise keel on see, mis eesti keele välja tõrjub. Tööpuudus sunnib inimesi välismaal tööd otsima ja seega paratamatult ka inglise keelt õppima. Eestimaalgi ei saa teenindusasu-tustes töötada võõrkeeli oskama-ta. Pensionäridele tuleb inglise keel koju kätte, ja mitte ainult filmide kaudu. Soovisin osta Videviku-sarja raamatuid. Poes maksis eestikeelne 20 eurot, ingliskeelne 10 eurot. Ostsin kaks ingliskeelset, sest raha pean ma väga hoolega lugema. Kui üleminek inglise keelele on

otstarbekas, olgu siis pealegi. Ka Ameerikas räägitakse pärismaala-ste reservaatides inglise keelt.

Hoolikalt kavandatud rahvastiku vähendamine ei lähe üldse nii libedalt, nagu ühe tõelise suurprojekti elluviimine peaks kul-gema. Gümnaasiumide kaota-misele on tekkinud lausa vastu-seis, millest riik peab jõuga läbi murdma. Vaimupimedust väär-tustav riik ei saagi teisiti talitada ja pealegi soovib seda eesti rahva enamus, kes juba 20 aastat on va-linud võimu juurde parempool-seid parteisid. Paraku läheb õpi-laste vedu kümnete kilomeetrite kaugusele palju maksma ja raiskab palju aega, mida lastel oleks mõistlikum kasutada huvi-tegevuseks. Tagajärjeks on külade lõplik tühenemine.

Eesti riik kaugeneb järjekindlalt nii Euroopast kui ka USA-st. Äsja võtsid Ameerika Ühendriigid vastu seaduse jõukurite tulu-maksu tõstmisest 40 protsendini, Eestis pole 20 aasta jooksul vaja-likuks peetud kehtestada ast-melist tulumaksu (nagu Vene-maalgi). See-eest on Eesti riik Eurooparekordiomanik kaudsete maksude suuruse poolest.

Kui Eesti valijate enamus on kõike seda soovinud, siis on ta saatuslikult eksinud.

Evvi Geidik, pensionär, Rakvere, Lääne-Virumaa

Tallinna

New Yorgi online-ajaleht *Capital* kirjutas, et New Yorgi linnaapea Michael Bloombergi unistus tasuta ühistranspordist osutus Tallinnas tõeluseks.

Bloombergi meelest peaks ideaalile lähenev ühistranspordisüsteem olema kättesaadav kõigile. Ajalehe hinnangul on Bloombergi unistus täitunud mitte New Yorkis, vaid Edgar Savisaare juhitud Tallinnas, kus 1. jaanuarist kehtib tasuta sõiduõigus.

„Kui rääkida ideaalsest ühistranspordi süsteemist, siis see olgu tasuta, ning tasu tuleks võtta hoopis autoga liiklejalt, et neil oleks stiimul ühistranspordi kasutada,“ kommenteeris Bloomberg jaanuari algul ilmunud artiklis.

Andke aega harjumiseks!

„Veel on vara rääkida meie ühiskonnas ja inimeste arusaamades toimunud üldistest muutustest, mida on toonud kaasa Tallinna tasuta ühistransport,“ ütles Tallinna linnaapea Edgar Savisaar *Capital* i artiklit kommenteerides.

Savisaare sõnul rõõmustavad teda välispressi objektiivsed publikatsioonid, mille hulka kuulub ka New Yorgi linnaapea arvamus, millega kindlasti ühinevad kümned tuhanded iga päev tasuta ühistranspordi nautivad tallinlased.

„Mind paraku ei üllata mitmed meie meedias avaldatud artiklid, kus püütakse välja otsida puudusi uues süsteemis. Kuid peaks oskama ka teri sõkaldest eraldada, mistõttu tuleks uue asja kritiseerimisel anda siiski aega ka selle käivitamiseks ja

Tallinna Keslinna Valitsust on tabanud raske kaotus – insuldi tagajärjel lahkus meie seas Tallinna Keslinna Valitsuse linnaosa vanema asetäitja, teoloog, sotsiaalteadlane ja õppejõud Raivo Joosep Raave.

Raivo J. Raave sündis Viljandimaal Mõisakülas tuntud riigimehe ja pas-

Järelehüüdeks Raivo J. Raavele...

Lahkunud on mees, kes teadis, et kõik inimesed on ekslikud; mees, kellel oli tarkust,

tasuta ühistransport lööb Läänes laineid

sellega harjumiseks,“ ütles Savisaar.

Välispressi tähelepanu Tallinna tasuta ühistranspordi suhtes on olnud viimastel kuudel tõepoolest suur. Mullu 29. oktoobril kirjutas ajaleht Pealinn sellest, et üle maailma leviv araabia maade telekanal *Al Jazeera* tegi loo siinsest tasuta ühistranspordist. „Sõit ühistranspordis tähendab lisaks keskkonnahoiule ka raha kokkuhoidu,“ leidis araabia telekanali reporter Tim Friend, kes vägagi pooldab tasuta ühistransporti. „Elan Londonis ja sõidan seal just ühistranspordiga. Autole pole suures linnas tihti leida parkimisruumi. Parkimiskoha otsimine võtab aega ja on tüütu, kui inimesel on kiire. Mul on vana auto ja ma kasutan seda ainult siis, kui on vaja linnast välja sõita. Londoni bussid on väga head. Arvan, et paljudes kohtades on nii, et kui teha ühistransport odavaks või kui linn seda toetab, sõidab aina rohkem inimesi bussiga. Sõit ühistranspordis tähendab lisaks keskkonnahoiule ka raha kokkuhoidu,“ ütles Tim Friend ajalehele Pealinn.

Tallinna tasuta ühistranspordist kirjutas ka üks Suurbritannia juhtivaid ajalehti *The Independent*. „Tallinna julge samm on taas algatanud mõttevahetuse, kas tasuta ühistransport linnades peaks olema miski, mille poole püüelda,“ märkis ajaleht. Itaalia üks suuremaid ajalehti *Corriere della Sera* rõhutas Tallinna julge sammu juures just selle keskkonnasõbralikkust. Tallinna tasuta ühistranspordist on kirjutanud ka sellised väljaanded nagu *BBC*,

Bloomberg

Businessinsider, The Atlantic Cities, Europost jne.

Tallinn on saanud eeskujuks

Meie pealinna tasuta ühistranspordi on esile tõstetud ka mitmel rahvusvahelisel üritusel. Möödunud aasta novembris valis Hiinas Guangzhou toimunud rahvusvahelisel linnade innovatsiooniahindade jagamisel žürii 150 võistlema esitatud projekti seast Tallinna tasuta ühistranspordi 30 maailmas enim tähelepanu vääriva ettevõtmise hulka.

Mullu detsembri algul

Perugias (Itaalia) toimunud Euroopa innovaatiliste transpordisüsteemide võrgustiku POLIS aastakoosolekul tunnistati parimaks Tallinna esindaja Tõnu Karu ettekanne tasuta ühistranspordist. Seminaril osales üle 200 eksperti Saksamaalt, Belgiast, Hollandist, Suurbritanniast, Poolast jm. Nad tõstsid esile Tallinna otsustavust projekti algatamisel ja põhjalikku ettevalmistustööd.

Seega liigub Tallinn õiges suunas ajal, mil Eesti valitsuskoalitsioon seisab silmitsi „tiksuvaate miinidega“, milleks on Eesti Energia rahakantimine USA-sse ja Jordaaniasse, Eesti Energia laenuvõtt ja riigipoolne dividendide väljavõtmine Eesti Energiast, Tallinna Sadamaga seotud probleemid, elektriautode ja ABB-laadimisseadmetega seonduvad probleemid, Estonian Airi pankrotioht, Kaitseministeeriumi riigireservide küsimus, nn avanenud elektriturg, Reformierakonna rahastamiskandaal jne. Valitsusel seega on, mida Tallinnalt õppida.

Indrek Veiserik, *Raepress*

Terane mõte

„Pole kahtlust, et tulevik on tasuta ühistranspordi päralt.“

Keskerakonna pressiesindaja Taavi Pukk Suurbritannia ajalehes *The Independent* 28. novembril 2012.

Raivo Raave 15.3.1950-12.1.2013

tori Kalev Raave pojana. Värvika isikuna jõudis ta elu jooksul tegutseda väga erinevatel aladel. Muu hulgas on ta lõpetanud EELK Usuteaduste Instituudi aastal 1984 ning saanud doktorikraadi Tallinna Ülikooli Sotsiaaltöö Instituudis ja Riigiteaduse Instituudis. Aastatel 1995-2010 oli Raivo J. Raave Eesti Metodisti Kiriku Koidu koguduse pastor. Raivo J. Raave on avaldanud mitu raamatut ning sadu arvamuskäsitlusi. Ta kuulus Eesti Keskerakonda aastast 2008 ning juhtis

Keskerakonna kultuurikogu. 3. jaanuaril 2011 asus ta tööle Tallinna Kesklinna Valitsusse linnaosavanema asetäitjana, juhtides kultuuri-, haridus-, noorsoo- ja spordivaldkonda. Peamiselt aitas Raivo J. Raave korraldada Hopneri maja tegevust.

Raivo J. Raave oli abielus, ta oli seitsme lapse isa.

Avaldame kaastunnet lähedastele.

Mihhail Korb
Tallinna Kesklinna Valitsuse nimel

Julgust, usku ja elukogemust levitada sõnumit, et poliitikat ja kultuuri on võimalik nii põimida, et mustade tungid end valgeks kuulutada, mis nii iseloomulik värvipimedale maailmale, saab värvirikkamaks kallutada sallivuse ja kannatlikkusega; mees, kes oli veendunud, et kui su

naabrid on patused, kajastub selles ka sinu tegemata osa; mees, kes uskus end veel nägevat Eesti poliitika töövahendina viha asemel argumente ja koostööd.

Eesti Keskerakonna Kultuurikogu

TALLINNA TV 21. - 27. jaanuar

ESMASPÄEV, 21.01

06:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
06:15 Aleksei Turovski lood, 20*
06:45 Kaameraga Hiinas 2/5*
07:15 Ameerika eestlased, vol 2*
07:45 Pärast tunde*
08:15 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
08:30 Itaalia miniseriaal.
Tuhkatriinu 2/2*
10:10 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
10:25 Terve tervis*
10:55 Kultuurimeeter*
11:25 Sügispealinn*
11:50 Aleksei Turovski lood, 20*
12:20 Kaameraga Hiinas 2/5*
12:50 Ameerika eestlased, vol 2*
13:20 Info TV
15:00 OTSE: Ülekanne Riigikogust
17:15 Draamaseriaal. Armuleek 6/305
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Kaming suun - TTVs tulekul...
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 10/145
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30 Pealinnapilt*
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 Krimiseriaal. Nero Wolfe 3/8
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 Krimiseriaal. Nero Wolfe jätkub
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 Krimiseriaal. Nero Wolfe jätkub
22:20 Komöödia. Kaktus
23:55 TÄNA. Uudised*
00:25 Kaming suun - TTVs tulekul...*
00:50 Pealinnapilt*
01:20 Draamaseriaal. Armuleek 6/305*
02:05 TÄNA. Uudised*
02:35 Komöödia. Kaktus*
04:10 Info TV

TEISIPÄEV, 22.01

06:00 TÄNA. Uudised*
06:30 Kaming suun - TTVs tulekul...*
06:55 Pealinnapilt*
07:25 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
08:10 TÄNA. Uudised*
08:40 Draamaseriaal. Armuleek*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 Krimiseriaal. Nero Wolfe 3/8*
11:35 Kaming suun - TTVs tulekul...*
12:00 Ülekanne Riigikogust*
16:00 Info TV
16:45 Pealinnapilt*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek 7/305
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Teeme ise
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 11/145
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30 Linnaosa lood
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 Draamaseriaal. Peaminister 3/14
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 Draamaseriaal. Peaminister jätkub
21:30 Vaba mõtte klubi
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 Vaba mõtte klubi jätkub
22:35 Mängufilm. Kuulivest
00:05 TÄNA. Uudised*
00:35 Teeme ise*
01:00 Linnaosa lood*
01:30 Draamaseriaal. Armuleek*
02:15 TÄNA. Uudised*
02:45 Vaba mõtte klubi*
03:45 Mängufilm. Kuulivest*
05:15 Info TV

KOLMAPÄEV, 23.01

06:00 TÄNA. Uudised*
06:30 Teeme ise*
06:55 Linnaosa lood*
07:25 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 11/145*
08:10 TÄNA. Uudised*
08:40 Draamaseriaal. Armuleek*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 Draamaseriaal. Peaminister*
10:45 Vaba mõtte klubi*
11:45 Nõukogude Eesti 1961*
12:00 OTSE: LV Pressikonverents
12:30 Teeme ise*
12:55 Linnaosa lood*
13:25 Info TV

15:25 Draamaseriaal. Peaminister*
16:15 Vaba mõtte klubi*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek 8/305
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 LV Pressikonverents*
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 12/145
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 BBC draamaseriaal. Pärast surma 3/14
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 BBC draamaseriaal. Pärast surma jätkub
21:25 OTSE: Tallinn 24
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 OTSE: Tallinn 24 jätkub
22:20 Linn ja muusika
22:50 Mängufilm. Viilistlaste kokkutulek (USA 2009)
00:25 TÄNA. Uudised*
00:55 Meedia keskpunkt
01:25 LV Pressikonverents*
01:50 Draamaseriaal. Armuleek*
02:35 TÄNA. Uudised*
03:05 Tallinn 24*
03:55 Linn ja muusika*
04:25 Info TV

NELJAPÄEV, 24.01

06:00 TÄNA. Uudised*
06:30 LV Pressikonverents*
06:55 Meedia keskpunkt*
07:25 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 12/145*
08:10 TÄNA. Uudised*
08:40 Draamaseriaal. Armuleek*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 Tallinn 24*
10:45 BBC draamaseriaal. Pärast surma 3/14*
11:35 Linn ja muusika*
11:55 Korvpall*
13:50 Info TV
15:25 Linn ja muusika*
15:55 Meedia keskpunkt*
16:25 Tallinn 24*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek 9/305
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Päevakava
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 13/145
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30 Tallinlase tarbeks
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 OTSE: TeleTallinn. Linnapea tund
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 OTSE: TeleTallinn. Linnapea tund jätkub
21:15 Nõukogude Eesti 1961
21:30 BBC krimiseriaal. Surm Paradiisis 3/8
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 BBC krimiseriaal. Surm Paradiisis jätkub
22:30 Maatriks*
23:15 Vaba mõtte klubi*
00:15 TÄNA. Uudised*
00:45 Päevakava*
01:10 Tallinlase tarbeks*
01:35 TeleTallinn. Linnapea tund*
02:30 Draamaseriaal. Armuleek*
03:15 TÄNA. Uudised*
03:45 Maatriks*
04:30 Info TV

REEDE, 25.01

06:00 TÄNA. Uudised*
06:15 Nõukogude Eesti 1961*
06:30 Päevakava*
06:55 Tallinlase tarbeks*
07:20 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 13/145*
08:05 TÄNA. Uudised*
08:20 Nõukogude Eesti 1961*
08:35 Draamaseriaal. Armuleek*
09:20 TÄNA. Uudised*
09:50 TeleTallinn. Linnapea tund*
10:45 BBC krimiseriaal. Surm Paradiisis 3/8*
11:40 Maatriks*
12:25 Vaba mõtte klubi*
13:25 Tallinlase tarbeks*
13:50 Info TV
14:50 Päevakava*
16:05 Tallinlase tarbeks*
16:30 Maatriks*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek 10/305
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Oma Valitsus
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 14/145
19:00 TÄNA. Lühiuudised

19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30 Mina, tallinlane
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 Kultuurimeeter
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 Linnaliiklus
21:35 ZDF ja Rootsi põnevusseriaal. Arne Dahl "Halb veri" 1/2
22:00 TÄNA. Uudised
22:05 Arne Dahl "Halb veri" jätkub
23:10 Tallinn 24*
00:00 TÄNA. Uudised*
00:30 Oma Valitsus*
00:55 Mina, tallinlane*
01:25 Draamaseriaal. Armuleek*
02:10 TÄNA. Uudised*
02:40 Kultuurimeeter*
03:10 Linnaliiklus*
03:40 Tallinn 24*
04:30 Info TV

LAUPÄEV, 26.01

08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 14/145*
09:15 TÄNA. Uudised*
09:45 Draamaseriaal. Armuleek 10/305*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:00 Kultuurimeeter*
11:30 Linnaosa lood*
12:00 Inimeste lood
12:30 ZDF ja Rootsi põnevusseriaal. Arne Dahl "Halb veri" 1/2*
14:00 OTSE: Eesti Kooriühingu aastapreemiad 2012
16:00 Kultuurimeeter*
16:30 Linnaliiklus*
17:00 Linn ja muusika*
17:30 Linnaosa lood*
18:00 Kaameraga Hiinas 3/5
18:30 Aleksei Turovski lood
19:00 BBC loodussari. Meie erilised loomad
19:30 Keskkonnapäev
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Itaalia miniseriaal. Minu ema 1/2
22:00 Kas tohib?
22:30 Augustibluus 2012, 5.osa
23:15 Augustibluus 2012, 6.osa
00:20 TÄNA. Uudised*
00:35 Kaameraga Hiinas 3/5*
01:05 Aleksei Turovski lood*
01:35 Keskkonnapäev*
02:05 TÄNA. Uudised*
02:20 Kas tohib?*02:50 Augustibluus 2012, 5.osa*
03:35 Augustibluus 2012, 6.osa*
04:40 Info TV

PÜHAPÄEV, 27.01

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 TeVeKe. Multifilm
08:25 Aleksei Turovski lood*
08:55 TÄNA. Uudised*
09:10 BBC loodussari. Meie erilised loomad*
09:40 Keskkonnapäev*
10:10 Kas tohib?*10:40 Itaalia miniseriaal. Minu ema 1/2*
12:20 Helsinki - Tallinn
12:45 Teeme ise*
13:10 Tallinlase tarbeks*
13:35 Augustibluus 2012, 5.osa*
14:20 Augustibluus 2012, 6.osa*
15:25 Inimeste lood*
15:55 TeleTallinn. Linnapea tund*
16:55 Draamaseriaal. Peaminister 3/14*
17:45 Linnaliiklus*
18:10 Terve tervis
18:40 BBC ajalooline film. Britid 2/7
19:30 Ameerika eestlased, vol 2, 3/12
20:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte
20:15 Itaalia miniseriaal. Minu ema 2/2
22:00 Suured helid. Corelli Consort 1/2*
22:55 Suured helid. Corelli Consort 2/2*
23:25 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
23:40 Ameerika eestlased, vol 2, 3/12*
00:10 Terve tervis*
00:40 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
00:55 Linnaliiklus*
01:25 Inimeste lood*
01:55 Suured helid. Corelli Consort 1/2*
02:50 Suured helid. Corelli Consort 2/2*
03:20 Info TV

Nädala juubilar WITOLD LUTOSLAWSKI 100

Muusikageenius Witold Lutoslawski (25. jaanuar 1913 – 7. veebruar 1994) on üks tunnustatud olla. Aga prohvet ja eelkäija see helilooja kahtlemata oli. Ka kannatada tuli tal prohvetlikult palju. Lutoslawski isa, rahvusvaheliseltki tuntud poliitik Jozef Lutoslawski pages sõja eest koos perega Varssavist Moskvasse, sattus aga vastuollu viimse võitluse äsja võitnud enamlastega, arreteeriti ning hukati koos venna Marianiga septembris 1918. Witold käis viiesena oma isa Butörka vanglas vaatamas. Õnneks sai perejäänuk tagasi sünnimaale kolida ning algasid pisut rahulikud aastad. Witold alustas klaveriõpinguid, teda peeti algusest peale üliandekaks. Ta on ise meenu tanud, kui innukalt oli lapsena kuulnud Karol Szymanowski kolmandat sümfooniat ning otsustanud ise komponeerimist õppida. Hiljem hakkas poiss ka viiulit harjutama, mis võimaldas tal juba 1927. aastal Varssavi konservatooriumi astuda. Pärast sündmusterohkeid aastaid, kohatist muusikaõpingutest loobumiski ja peaaegu matemaatikuks koolitumist Varssavi ülikoolis lõpetas Witold Lutoslawski 1936. a Varssavi konservatooriumi. Lõpetas hiilgavalt – pianistina esitas ta Schumanni raske *Toccata* ning Beethoveni neljanda virtuoosse klaverikontserdi.

Lutoslawskist oli kujunenud aktiivne helilooja, mille tunnustuseks sai konservatooriumi kompositsioonieriala diplom 1937. aastal. Pisut enne uue sõja puhkemist valmis heliloojal tunnustust leidnud teos „Sümfoonilised variatsioonid“ ning ta plaanis enesetäiendamisreisi Pariisi. Kuid algas maailmasõda ning inimkonda ootasid ees minoorseid aastad. Witold Lutoslawski langes sakslaste kätte vangiks, kuid tal õnnestus tapirivist põgeneda ning jala läbi sõjast laastatud Euroopa tagasi koju jõuda. Ta vennal oli vähem õnne, sest jäi venelaste vangiks kuni surmani kusagil Siberi karmis töölaagris. Witold teenis elatist Varssavi kohvikutes klaverimängides, see oli ainus võimalus raha eest musitseerida ning rahval elavaid esitusi kuulata. Traagilist Varssavi ülestõusu Lutoslawski ei pidanud üle elama, sest lahkus sellest palju kannatanud linnast elu eest kiirustades pisut varem. Kõik, mis Varssavisse ja perekonna maaäärberisse maha jäi, hävis. Pärast sõja lõppu kodulinna tagasi tulles tuli olme mõttes alustada otsast peale. Vaatamata sõjaõudustele oli Lutoslawski ometi ka muusikat loonud. Oma esimest sümfooniat alustas ta juba aastal 1941, esmaettekandeks oli teos küps seitse aastat hiljem. Autor liigitas osa oma teoseid funktsionaalse muusika hulka. Ega see paljudele ei meeldinud. Suurima „muusikaautoriteedi“

Stalini ajal oli Lutoslawski esimene sümfoonia üks paljudest formalismipisikuid kandnud libateostest, mida esitada ei lubatud. Asi aga läks veelgi hullemaks, sest loovkunstniku helitonaalsused arenesid edasi serialismi ehk atonaalsuse ja aleatoorika suunas. Samalaadset muusikat kirjutasid paljud teisedki – Alban Berg, John Cage, Pierre Boulez, Arnold Schönberg. Kirjutasid küll, kuid loominguvas Läänes. Sotsialistlikus Poolas aga kummardati vagalt, kuigi suuresti võltsilt sotsialistliku realismi doktriinide ees ning mingi aleatoori-

line muusika – mis sest et kontrollitud aleatoorika – ei tulnud kõledas ühiskonnas kõne allagi. Muide, kontrollitud aleatoorikat võib kohata ka Arvo Pärdi, Jaan Koha ja Lepo Sumera muusikas, kuid ajaliselt hiljem. Lutoslawski oli küll mõni aeg Poola Heliloojate Ühingu sekretär ja varahoidja, kuid kammitsetud loominguvabaduse vastasena tuli tal oma ametipostid kuulekamatele kolleegidele loovutada. Õnneks sai Poolast kergemini välismaale sõita ning Witold Lutoslawski maine ja kuulsus hakkasid Euroopas ja USA-s

üsna kiiresti kasvama. Esimene rahvusvaheline tunnustus tuli aastal 1958 Bela Bartoki mälestuseks kirjutatud leinamuusika „*Musique Funèbre*“ eest. Loomulikult lisasid heliloojale kuulsust Varssavi sügise menud festivalid, mis said alguse 1958. aastal. Lutoslawski kirjutas olulise osa oma teostest kindlaid kollektiive ja soliste silmas (õigemini – kõrvas) pidades. Temalt on muusikat tellinud ja esimesena esitanud *London Sinfonieta*, *Sir Peter Pears*, *Dietrich Fischer-Dieskau*, *Mstislav Rostropovič* ja teisedki oma aja kuulsused. Lutoslawski neljas sümfoonia

– paljude arvates tema parim – oli kirjutatud Los Angelese filharmoonikutele ning jõudis esmaettekandeni veebruaris 1993, aasta enne suure helilooja lahkumist. Postuumselt omistati sellele teosele mainekas rahvusvaheline muusikaauhind. Witold Lutoslawski pälvis kõrgeid tunnustusi UNESCOlt, USA-st, Jaapanist, Prantsusmaalt, Rootsist, Suurbritanniast, Taanist ning loomulikult Poolast. Helilooja ise pidaskõige tähtsamaks ametiühinguaktsioonidest Poola vabastusliikumiseks arenenud Solidaarsuse tunnustusmedalit aastast 1983. Lutoslawski toetas Lech Walesat enne kõike oma avaliku protestiga tollase Poola võimukandjate vastu. Helilooja 100. sünniaastapäeva tähistatakse suurejooneliselt. Hea on märkida, et selles kuulub suur roll Lutoslawskilt väidetavalt olulisi mõjutusi saanud soome dirigendile Esa-Pekka Salonenile. Lisaks kõigele oli Witold Lutoslawski suurepärane dirigent. Juba 30. jaanuaril kõlab Londonis Witold Lutoslawski juubelile pühendatud kontsert. Juubeliüritusi jagub ka Madridi, Tokiosse, Modenasse, Dresdenisse ja Varssavisse. Internetist saab huviline täiendavat teavet. Juubelikontsertide lipukirjaks on „Muusika algab sealt, kus lõpevad sõnad“.

Enn Eesmaa

Õnnitleme kauakestvas kooselus kuldpulmalisi!

RIMMA ja EVALD MIHKRA

Keskerakonna Tartumaa piirkond

Tartlastega kohtuvad Imbi Jeletsky ja Priit Toobal

Reedel, 25. jaanuaril kl 13 kohtuvad tartlased haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12) Riigikogu liikme Priit Toobaliga.

Laupäeval, 26. jaanuaril kl 13 saadakse kokku kohvilauas Ülikooli 12. Külas ajakirjanik Imbi Jeletsky.

Meedia Keskpunkt täna kell 19.30 ja kordustes

■ Edgar Savisaar kirjutab oma ahjusoojas raamatus, mis on juhtunud Eesti riigi ja eestlastega, ning mis meiega veel juhtuma hakkab. Meedia ei soovi raamatu sisule keskenduda. Parempoolsed poliitikud eesotsas Ene Ergmaga aga esitlesid samal päeval Riigikogus ingliskeelse autori Stefan Marschalli raamatu tõlget „Parlamentarism. Sissejuhatus“.

■ Nüüd lõpuks on selgunud, et eesti rahvale valetati, kui kutsuti 2003. aastal liituma Euroopa Liiduga. Siis lubati ju riikide liitu, mitte uut suurriiki, kust me just olime pääsenud. Valetamist tõestab kõige kujukamalt Ilvese intervjuu Postimehes, kus president näeb Eesti tulevikku vaid tugeva keskvoimuga föderaalriigis. Ehk siis tõlkes – just sellises, nagu oli Nõukogude Liit.

■ Andres Jõesaar avaldas viimases Sirbis mõtteid kultuurist, meediast ja riigist. Vestlusringis osalesid Ando Kiviberg, Anneli Ohvril, Artur Talvik, Daniel Vaarik, Hannes Rumm, Hannes Kont, Helen Sildna, Indrek Ibrus ja Priit Raud. Üks mõte sealt: meedia ei ole enam usaldusväärne inforuum, vaid meelelahutusäri. Meedia Keskpunkt lisab: mitte ainult meelelahutus ega äri, vaid eelkõige poliitika katmise vahend.

Saates Urmi Reinde, Mart Ummelas, Heimar Lenk

Keskerakonna kultuurikogu esimeest ja teoloogi

RAIVO RAAVET

mälestab ja avaldab kaastunnet perele ja sõpradele.

Eesti Keskerakond

Ärasaatmine 18. jaanuaril k 11 Pirita kloostri ja Pärnamäel.

Oma kirjutistega inimesi lohutanud ja mõtliku filosoofiaga kurjuse vastu võidelnud head autorit

RAIVO RAAVET

jääb mäletama Kesknädal

*Kesknädala sooduskampania ainult aastatellimusele -
12 kuud 20 eurot kuni 31. jaanuarini 2013
Kõigile tellijaile õnne uuel aastal!*

Telli Kesknädal! * Helista 617 77 17 * www.tellimine.ee * tellimine@expresspost.ee